

Sosyal Bilgiler DEFTERİM

Şematik Konu Anlatımı
&
Etkinlik Yaprakları

Karekod
Çözümü

Akıllı Tahta
Uygulamalı

Yazarlar
Remzi BAYRAKCI
Neriman BAL
Yusuf ÖZDEMİR

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Giriş Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

1. Baskı: Markaj Yayınları

2. Baskı: Giriş Yayınları

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Giriş Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Giriş Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyayinlari.com

girisyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİR BÜTÜNÜN PARÇASIYIZ

- ▶ ETKİN BİR VATANDAŞIM 8
- ▶ OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞU 10
- ▶ ROLLERİMİZ, HAKLARIMIZ VE SORUMLULUKLARIMIZ VAR. 13
- ▶ HAKLARIMLA VARIM 17
- ▶ BİR BÜTÜNÜN PARÇASIYIZ 20

2. ÜNİTE: GEÇMİŞE YOLCULUK

- ▶ UYGARLIKLARI TANIYORUZ 28
- ▶ ÜLKEMİZİN GÜZELLİKLERİ 33
- ▶ ZENGİN KÜLTÜRÜMÜZ-ORTAK DEĞERLERİMİZ-GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KÜLTÜRÜMÜZ 35
- ▶ GEÇMİŞE YOLCULUK 38

3. ÜNİTE: İNSAN VE ÇEVRE

- ▶ HARİTALAR NE DİYOR? 46
- ▶ İKLİMİN YAŞAMIMIZA ETKİSİ 48
- ▶ NÜFUS VE YERLEŞME 53
- ▶ NEDEN OLDU? - DOĞAL AFETLER VE ETKİLERİ 55
- ▶ İNSAN VE ÇEVRE 60

4. ÜNİTE: YAŞAMIMIZDA BİLİM VE TEKNOLOJİ

- ▶ TEKNOLOJİNİN TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 67
- ▶ CEBİMİZDEKİ KÜTÜPHANE 69
- ▶ ÖNCE GÜVENLİK 70
- ▶ BİLİM İNSANLARI VE ORTAK ÖZELLİKLERİ 72
- ▶ ARAŞTIRMACI ÇOCUKLAR 75
- ▶ BİLİM VE TEKNOLOJİ HAYATIMIZDA 76

5. ÜNİTE: EKONOMİ VE İNSAN YAŞAMI

- ▶ YAŞADIĞIMIZ YER VE ÇEVREMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER 82
- ▶ ÇEVREMİZDEKİ MESLEKLER 84
- ▶ EKONOMİK FAALİYETLER VE SOSYAL HAYAT 85
- ▶ ÜRETİMİN SERÜVENİ VE TÜKETİM 86
- ▶ YENİ FİKİRLER GELİŞTİRİYORUZ 88
- ▶ BİLİNÇLİ TÜKETİCİ 89
- ▶ EKONOMİ VE İNSAN YAŞAMI 90

6. ÜNİTE: ETKİN VE SORUMLUYUM

- ▶ TOPLUMA HİZMET EDENLER 97
- ▶ YAŞADIĞIMIZ YERDE YÖNETİM 99
- ▶ TEMEL HAKLARIMIZ 102
- ▶ BİZİ BİZ YAPAN SEMBOLLER 103
- ▶ ETKİN VE SORUMLUYUM 104

7. ÜNİTE: BU DÜNYA HEPİMİZİN

- ▶ EKONOMİYE KATKIMIZ- İLETİŞİM VE ULAŞIMIN TİCARETE ETKİSİ 110
- ▶ BARIŞA GİDEN YOLCULUK - GEÇMİŞTEN GELECEĞE ARMAĞAN: ORTAK MİRAS 112
- ▶ BU DÜNYA HEPİMİZİN 114
- ▶ CEVAP ANAHTARI 117

GİRİŞ YAYINLARI

ÜNİTE BİR BÜTÜNÜN PARÇASIYIZ

OLAYLARIN ÇOK
BOYUTLULUĞU

HAKLARIMLA VARIM

ETKİN BİR VATANDAŞIM

ROLLERİMİZ, HAKLARIMIZ
VE SORUMLULUKLARIMIZ
VAR

GİRİŞ YAKINLARI

ETKİN BİR VATANDAŞIM

Sosyal Bilgiler Dersinin Faydaları

- ⇒ Sosyal bilgiler dersi sayesinde yaşamımıza yön veren bazı becerileri öğreniriz.
- ⇒ Sosyal bilgiler dersinin katkıları şunlardır:
  - ⇒ Haklarımızın, sorumluluklarımızın, özgürlüğümüzün Anayasa ve kanunlarla güvence altına alındığını öğreniriz.
  - ⇒ Herkesin yasalar önünde eşit olduğunu kavrarız.
  - ⇒ Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel kavramları öğrenerek ulusal bilincimizi geliştiririz.
  - ⇒ Demokrasi ve ulusal egemenlik gibi kavramları öğreniriz.
  - ⇒ Yaşamımızı demokratik kurallara göre düzenleriz.
- ⇒ Bilim ve teknolojinin gelişme sürecini öğreniriz.
- ⇒ Yaşadığımız çevreyi, ülkemizi ve dünyayı daha iyi tanırız.
- ⇒ Benzer ve farklı özelliklerimizin farkında oluruz.
- ⇒ Sorun çözme becerimizi geliştiririz.
- ⇒ Ülkemiz ve dünyayı ilgilendiren konularda fikirler üretebilir ve daha duyarlı oluruz.
- ⇒ Çevremizdeki tarihi eserlerin ve doğal varlıkların farkına varırız.
- ⇒ İnsana saygılı olmanın toplumsal ilişkilerdeki önemini fark ederiz.

Etkin Vatandaş

- ⇒ Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişilere **vatandaş** denir.
- ⇒ Etkin vatandaş;
  - ⇒ Askerlik görevini yerine getirir.
  - ⇒ Vergisini düzenli öder.
- ⇒ Ülke yönetimine katkı sağlar.
- ⇒ Sorumluluk bilinciyle hareket eder.
- ⇒ Kanunlara ve kurallara uyar.
- ⇒ Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.
- ⇒ Üretim yaparak ülke ekonomisine katkı sağlar.

OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞU

- ⇒ **Olay:** Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek özellikte olan her türlü işe denir.
  - ⇒ Deprem, çığ, trafik kazası vb. durumlar birer olaydır.
  - ⇒ Her gün farklı olaylara şahit olabilir hatta yaşanan olaylardan bazılarının içinde bizzat yer alabiliriz.
  - ⇒ Bazı olayları ise televizyon, radyo, internet ya da gazete gibi iletişim araçlarından öğrenebiliriz.
  - ⇒ Çevremizdeki bir olay yaşamın birçok alanını etkiler ve kişiler de bu olaylardan farklı şekillerde etkilenir.
  - ⇒ Toplumdaki her birey bir olaydan aynı derecede etkilenmeyebilir.
  - ⇒ İnsanların farklı düşünce, duygu veya kişilik özelliklerine sahip olması, olayların neden ve sonuçlarının kişilik açısından farklılık oluşturması bu durumu etkilemektedir.
  - ⇒ Olayların etkileri kimi zaman kendimizle ya da ülkemizle sınırlı kalmaz.
  - ⇒ Olaylar tüm dünyayı ve canlıları etkileyebilir.
  - ⇒ Yaşadığımız olayların etkileri kimi zaman kendimizle ya da ülkemizle sınırlı kalmaz.
  - ⇒ Olaylar tüm dünyayı ve canlıları etkileyebilir.
- Bir Olayın Çok Boyutluluğunu İncelerken Cevaplanması Gereken Sorular**
- ⇒ Olay kimleri etkilemiştir?
  - ⇒ Olayın nedenleri nelerdir?
  - ⇒ Olayın insanlara etkileri nelerdir?
  - ⇒ Olayın sonuçları nelerdir?
  - ⇒ Yaşanılan olayların farklı neden ve sonuçları vardır.
  - ⇒ Bu farklılık kişilerin farklı duygular yaşamalarına neden olur.
  - ⇒ Bu yüzden insanlar karşlarındaki kişileri anlayabilmek için empati kurmalıdır.

1.

Etkinlik

Etkin Bir Vatandaşım

Aşağıda verilen cümlelerde sosyal bilgiler dersinin faydalarını ve sosyal bilgiler dersinin faydaları olmayanları örnekteki gibi boş bırakılan alanlara yazınız.

1. Coğrafya alanında çeşitli bilgilerin elde edilmesini sağlar.

2. Farklılıklara saygı duymamayı öğretir.

3. Etkin bir vatandaş olmamızı sağlar.

4. Başka ülkenin vatandaşlarına düşman olmamıza neden olur.

5. Hak ve sorumluluklarımızı öğretir.

6. Bencil olmamıza neden olur.

7. Millet olma bilincimizi güçlendirir.

8. Kanunlara uymamaya neden olur.

9. Bilimin insan hayatı üzerindeki etkilerini öğretir.

10. Üretime doğrudan ve dolaylı olarak katılma yollarını öğretir.

11. Bireylerin sorumsuz olmasına neden olur.

12. Toplumda uyumsuz birey olmamıza neden olur.

13. Farklı kültürleri tanımamızı sağlar.

14. Çevremizdeki tarihi varlıkların farkına varmamızı sağlar.

15. Demokrasi ile tanışmamızı sağlar.

16. Yaşadığımız çevreden uzaklaşmamıza neden olur.

17. Kültürel miras konusunda duyarsız olmamıza neden olur.

18. Sevgi, saygı ve güven duygularını azaltır.

19. Tarihimizi öğrenmemizi sağlar.

20. Farklı kültürlerle karşı ön yargılı olmamıza neden olur.

21. Sorun çözme becerimizi artırır.

22. Karşımızdaki kişiyi anlamamıza neden olur.

23. İçinde bulunduğu toplumla uyum içinde yaşamamızı sağlar.

24. Kendi çıkarlarımızı her şeyin üstünde tutmamızı sağlar.

Sosyal Bilgiler Dersinin Faydaları Olanlar

1

Sosyal Bilgiler Dersinin Faydaları Olmayanlar

ÜNİTE GEÇMİŞE YOLCULUK

ÜLKEMİZİN
GÜZELLİKLERİ

ORTAK DEĞERLERİMİZ

UYGARLIKLARI
TANIYORUZ

ZENGİN KÜLTÜRÜMÜZ

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
KÜLTÜRÜMÜZ

GİRİŞ YAYINLARI

UYGARLIKLARI TANIYORUZ

Anadolu Uygarıkları

Hititler

- Anadolu'da Kızılırmak çevresine yerleşmişlerdir.
- Merkezi Hattuşaş'tır. (Çorum - Boğazköy)
- Tavananna denilen kraliçe yönetimde etkilidir.
- Soylulardan oluşan Pankuş Meclisi önemli kararların alınmasında etkilidir.
- Çok tanrılı inanç sistemlerinin olduğu bu dönemde Anadolu'ya Bin Tanrı İli denilmiştir.
- Hititler önemli gördükleri olayları anal (yıllık) denilen tabletlere yazmışlardır.
- İvriz ve Yazılıkaya kabartmaları önemli eserlerindedir.
- Tarihin bilinen ilk yazılı antlaşması olan Kadeş Barış Antlaşması Hititlerle Mısırlılar arasında imzalanmıştır.
- Frigler tarafından yıkılmışlardır.

Frigler

- Hititlerin yıkılmasından sonra Anadolu'da Sakarya Irmağının çevresinde güçlü bir devlet kurmuşlardır.
- Merkezi Gordion'dur. (Ankara - Polatlı)
- Friglerin en tanınmış kralı Midas'tır.
- Başkentleri Gordion'da yapılan kazılarda tunçtan yapılmış çengelli iğnelere rastlanmıştır. (Fibula)
- Tarım çok önemli olduğu için tarıma dayalı cezalar da çok ağırdır.
- Kibele, Friglerde en büyük tanrı olarak kabul edilir.
- Tarihte ilk kez fabl denilen hikâye türünü kullanmışlardır.
- Tapates adı verilen halı ve kilimleri ünlüdür. Friglere Kimmerler son vermiştir.

İyonlar

- Batı Anadolu'da kurulan bir medeniyettir.
- Şehir devletleri hâlinde yaşamışlardır. (İzmir, Efes, Milet, Foça)
- Koloniler kurarak deniz ticaretinde ileriye gitmişlerdir.
- Deniz kıyısında yaşadıklarından gemilerle birçok yerle ticaret yapmışlar.
- Tıp biliminin kurucusu Hipokrat, filozof Tales, tarihin babası Herodot burada yaşamıştır.
- Fenikelilerden aldıkları alfabeyi geliştirerek Latin alfabesinin ortaya çıkmasını sağlamışlardır.
- Lidyalılardan öğrendikleri parayı kullanmışlardır.
- Artemis Tapınağı, Celsus Kütüphanesi ve Efes Antik Tiyatrosu İyonlardan günümüze kalan eserlerdir.
- Persler tarafından yıkılmışlardır.

1.

Etkinlik

Uygarıkları Tanıyoruz

Aşağıda verilen uygarıkları hangilerine ait olduğunu örnekteki gibi doldurunuz.

Babiller

Hititler

Sümerler

Frigler

Lidyalılar

Akadlar

İyonlar

Asurlar

Urartular

Elamlar

Anadolu Uygarıkları

Mezopotamya Uygarıkları

1

Hititler

2

3

4

5

1

Sümerler

2

3

4

5

2.

Etkinlik

Uygarıkları Tanıyoruz

Aşağıda verilen soruları örnekteki gibi cevaplayınız.

Babil

Gordion

Sard

Tuşpa

Agade

Sus

Ninova

Hattuşuş

1

Babil

Babil uygarığının başkenti neresidir?

2

Hitit uygarığının başkenti neresidir?

3

Urartu uygarığının başkenti neresidir?

4

Elam uygarığının başkenti neresidir?

5

Asur uygarığının başkenti neresidir?

6

Frig uygarığının başkenti neresidir?

7

Akad uygarığının başkenti neresidir?

8

Lidya uygarığının başkenti neresidir?

ÜNİTE İNSAN VE ÇEVRE

HARİTALAR NE DİYOR?

İKLİMİN YAŞAMIMIZA
ETKİSİ

NÜFUS VE YERLEŞME

NEDEN OLDU?

DOĞAL AFETLER VE
ETKİLERİ

GİRİŞ YAKINLARI

HARİTALAR NE DİYOR?

- ➔ Dünya üzerinde bulunduğumuz yeri veya gideceğimiz yerleri bulmak için haritalara gereksinim duyarız.
- ➔ Yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün kuş bakışı görünüşünün belli bir ölçeğe göre küçültülerek kâğıt üzerine aktarılmasına **harita** denir.
- ➔ Haritadaki küçültme oranına **ölçek** denir.
- ➔ Gerçekteki uzunlukları birebir haritaya geçiremeyeceğimiz için belli bir oranda küçültürüz.
- ➔ Haritalarda yer alan kentler, yükseltiler, yollar ve yerleşim yerlerine ait bilgiler çeşitli simgeler ve renklerle gösterilmektedir.
- ➔ Yükselti artmaya başladıkça yeşilin yerini sarı renk alır.
- ➔ Bu renk ve simgelerin anlamları haritanın alt köşesinde lejant adı verilen bölümde gösterilmektedir.

- ➔ İşaretler çubuğundaki renkler yer şekillerinin deniz seviyesinden ne kadar yüksekte olduğunu ifade eder.
- ➔ Fiziki haritalarda deniz, göl ve akarsu gibi su kütleleri mavi renkle gösterilir.
- ➔ Deniz seviyesi sıfır (0) olarak kabul edilir.
- ➔ Denizlerdeki derinlik arttıkça mavinin tonu koyulaşır.
- ➔ Deniz seviyesine yakın, yükseltinin az olduğu yerler yeşil ve yeşilin tonları ile gösterilir.
- ➔ Yükseltinin çok fazla olduğu yerler kahverengi ile gösterilir.
- ➔ Yükselti arttıkça kahverenginin tonu koyulaşır.
- ➔ Yükselti basamaklarına göre yeryüzü şekillerinin dağılımını gösteren haritalara **fiziki harita** denir.
- ➔ Yeryüzünü oluşturan dağ, ova, plato, göl ve akarsu gibi oluşumlar fiziki haritada gösterilmektedir.

Fiziki Haritalarda Bulunan Yer Şekilleri

Dağ

- ➔ Çevresine göre yüksekte kalan yeryüzü şekillerine denir.

Akarsu

- ➔ Belirli bir yatak içinde, eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan sulara denir.

Ova

- ➔ Çevresine göre alçakta kalmış ve akarsu vadilerinin derin olmadığı geniş düzlüklere denir.

Vadi

- ➔ Akarsuların yataklarını aşındırarak oluşturduğu yeryüzü şekillerine denir.

Göl

- ➔ Karalardaki çukurlara birikmiş durgun sulara denir.

Plato

- ➔ Derin akarsu vadileri ile yarılmış geniş düzlüklere denir.

Körfez

- ➔ Karaların içine sokulmuş deniz parçasına denir.

Ada

- ➔ Etrafı sularla çevrili kara parçasına denir.

Boğaz

- ➔ İki denizi birbirine bağlayan dar su geçitlerine denir.

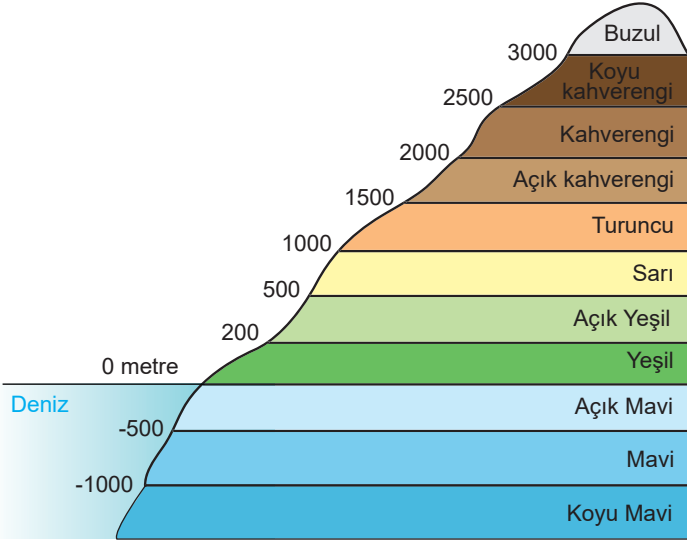
İKLİMİN YAŞAMIMIZA ETKİSİ

- ➔ Bir yerde meydana gelen kısa süreli hava olaylarına **hava durumu** denir.
- ➔ Gökyüzünün görüş, bulutluluk, nem, yağış, sıcaklık ve rüzgâr durumu çeşitli özellikleri ifade eder.
- ➔ Hava durumu günlük yaşamımızı etkiler.
- ➔ Bir yerde uzun yıllar boyunca gözlenen sıcaklık, nem, yağış, hava basıncı ve rüzgâr gibi meteorolojik olayların ortalamasına **iklim** denir.
- ➔ İklimi inceleyen bilim dalına **klimatoloji**, bu alanda çalışanlara ise **klimatolog** denir.
- ➔ Ülkemizde üç çeşit iklim görülür.

1.
Etkinlik

Haritalar Ne Diyor?

Aşağıda verilen renk basamaklarına göre soruları cevaplayınız.

1. Deniz seviyesine yakın, yükseltinin az olduğu yerler hangi renk ile gösterilir?

2. Yükseltinin çok fazla olduğu yerler hangi renk ile gösterilir?

3. Denizlerdeki derinlik arttıkça hangi rengin tonu koyulaşır?

4. Yükselti artmaya başladıkça yeşilin yerini hangi renk alır?

2.
Etkinlik

Haritalar Ne Diyor?

Aşağıda boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

Dağ

Vadi

Ada

Ova

Plato

Körfez

Akarsu

Göl

1 Çevresine göre daha yüksek ve eğimli yamaçları olan yeryüzü şeklidir.

Dağ

2 Karalar içindeki çukurlarda birikmiş durgun su kütlelerine denir.

3 Yeryüzünde belli bir yatak içinde sürekli ya da zaman zaman akan sulara denir.

4 Denizin karanın içine doğru sokulduğu büyük su girintilerine denir.

5 Etrafı sularla çevrili kara parçasına denir.

6 Akarsular tarafından yarılmış, çevresine göre yüksekte kalan düzlüklere denir.

7 Akarsuların yataklarını aşındırarak oluşturduğu yeryüzü şekillerine denir.

8 Çevresine göre alçakta kalan geniş düzlüklere denir.

ÜNİTE YAŞAMIMIZDA BİLİM VE TEKNOLOJİ

TEKNOLOJİNİN TOPLUM
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

CEBİMİZDEKİ
KÜTÜPHANE

ÖNCE GÜVENLİK

BİLİM İNSANLARI VE
ORTAK ÖZELLİKLERİ

ARAŞTIRMACI
ÇOCUKLAR

GİRİŞ YAYINLARI

TEKNOLOJİNİN TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

- İnsanların yeteneklerini geliştirmek ve ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bilgiye **teknoloji** denir.
- Teknolojinin hem yararları hem de zararları vardır.

Teknolojinin Yararları

- Ulaşım, iletişim, bilgi araştırmada, mutfakta kısaca hayatımızın her alanında teknolojiyi kullanmaktayız.
- Teknoloji sayesinde uzak mesafelerle daha hızlı bir şekilde iletişim kurabilmekteyiz.
- Teknoloji sayesinde ev işlerini daha kısa sürede bitirdiğimiz gibi tek tuşla bankacılık işlemlerimizi de yapabilmekteyiz.
- Teknoloji sayesinde hastalıklar kısa sürede teşhis edilmekte ve hastalıkların tedavisi sağlanmaktadır.

Teknolojinin Zararları

- Teknoloji birçok alanda hayatımızı kolaylaştırırken kültürümüzde ve yaşam biçimimizde de önemli değişikliklerin yaşanmasına neden olmaktadır.
- Teknoloji bağımlılık yapıp kişileri sosyal hayattan uzaklaştırabilmektedir.
- Sanal ortamda iletişimin yaygınlaşması yüz yüze iletişimin azalmasına neden olmaktadır.
- Bu durum da insanları yalnızlığa sürüklemektedir.
- İnternet, telefon, televizyon gibi teknolojik aletler aileler, arkadaşlar ve kısaca tüm bireyler arasındaki iletişimin azalmasına neden olmuştur.
- Eskiden aile bireyleri bir araya geldiğinde sohbet edilirdi. Ancak günümüzde evde akşamları bir araya gelen aile bireyleri sohbet etmemektedir.

CEBİMİZDEKİ KÜTÜPHANE

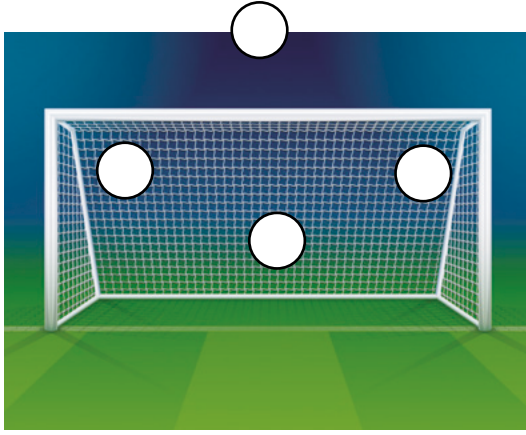
- Geçmişte bilgiye ulaşmak kolay değildi.
- Kütüphanelere gidilip kaynak kitaplardan, ansiklopedilerden araştırma yapılmaktaydı.
- Ancak günümüzde Genel Ağ tüm bu sorunları çözmüştür.
- Günümüzde bilgiye ulaşma araçlarının başında Genel Ağ gelmektedir.
- Genel Ağ hayatın her alanında kullanılmaktadır.
- Bilgiye ulaşırken dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır.
- Genel Ağ bilgileri olduğu gibi kabul edilmemelidir.
- Çünkü isteyen herkes Genel Ağ'a bilgi yüklemekte ve yüklediği bilgiler kısa sürede yayılmaktadır.
- Sanal ortamda edindiğimiz her bilgiyi doğru kabul etmeyecek doğru bilgiye ulaşmaya özen göstermeliyiz.
- Bilgilerin doğruluğu başka sitelerden, kitaplardan ve ansiklopedilerden araştırılmalıdır.
- Doğru bilgiye ulaşmak için; resmi sitelerin (gov, edu uzantılı) daha güvenilir bilgi içerdiği unutulmamalıdır.
- Araştırılmak istenen konu (" ") içinde araştırılırsa daha doğru bilgiye ulaşılacağı unutulmamalıdır.
- Araştırmalar doğru bilgi verdiği bilinen sitelerden yapılmalıdır.
- Araştırma sonucunda ulaştığımız bilgiler "Ne? Nerede? Ne zaman? Nasıl? Niçin? Kim?" gibi sorulara tutarlı ve doğru cevap verebilmelidir.
- Ulaşılan bilgilerin güncel olup olmadığına dikkat edilmelidir.
- Genel Ağ'da daha güvenilir bir şekilde gezinmek ve bilgi edinmek için medya okuryazarı olunmalıdır.
- Medya okuryazarlığı günlük dilde; radyo, televizyon, gazete, dergi gibi elektronik veya yazılı basın organlarına erişmek ve bunları okumak için kullanılan bir terimdir.
- Medya okuryazarlığı kısaca medyanın diliyle okuyup yazabilme becerisi olarak tanımlanır.
- İyi bir medya okuryazarı medyaya birtakım sorular sorar.
- Okuduğu haberleri, izlediği programları, dinlediği her reklamı eleştirel bir gözle sorgular.

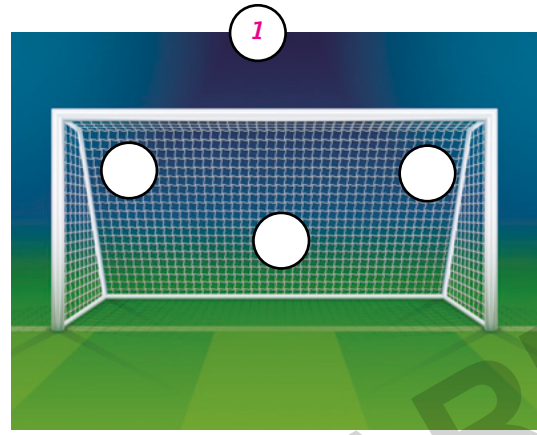
1.
Etkinlik

Teknolojinin Toplum Üzerindeki Etkisi

Cümlelerin başında yer alan topları doğru kaleye göndererek teknoloji konusunda bilinçli bir birey olduğunu göstermek ister misin? Bunun için topların üstünde yazan sayıları doğru kaleye örnekteki gibi yazınız.

TEKNOLOJİNİN OLUMSUZ ETKİLERİ

TEKNOLOJİNİN OLUMLU ETKİLERİ

1	Telefon ve internet sayesinde uzakta yaşayan akrabalarımızla iletişim hızlanmıştır.
2	Teknoloji bağımlılığı bireylerin sosyalleşmesini azaltmış ve arkadaşlıklar bozulmuştur.
3	Teknolojinin savaş amacıyla kullanılması can ve mal kayıplarına neden olmuştur.
4	İnternet kullanımının yaygınlaşması, bilgiye ulaşmanın yolunu açmıştır.
5	Sosyal medya üzerinden yapılan bilinçsiz yorumlar insanlar arasında sorunların yaşanmasına yol açmıştır.
6	Vatandaşlar işlerini daha hızlı bir biçimde halletmeye başlamış ve zamandan tasarruf sağlamıştır.
7	Teknolojinin sık kullanılması sağlık sorunlarının yaşanmasına yol açmıştır.
8	Ulaşım araçlarının gelişmesiyle yolculuklarımız daha hızlı olmuş ve mesafeler kısalmıştır.

ÜNİTE EKONOMİ VE İNSAN YAŞAMI

YAŞADIĞIMIZ YER VE
ÇEVREMİZDEKİ
EKONOMİK FAALİYETLER

ÇEVREMİZDEKİ
MESLEKLER

EKONOMİK FAALİYETLER
VE SOSYAL HAYAT

ÜRETİMİN SERÜVENİ VE
TÜKETİM

YENİ FİKİRLER
GELİŞTİRİYORUZ

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

GİRİŞ YAKINLARI

YAŞADIĞIMIZ YER VE ÇEVREMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

- ➔ İnsanların hayatlarını sürdürebilmeleri ve günlük yaşantılarını devam ettirebilmeleri için çeşitli ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlarının tamamını kendi başına karşılayamazlar.
- ➔ İnsanların ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaması ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- ➔ Ekonomik faaliyet türlerinden bazıları şunlardır:

Tarım

- ➔ Bitkisel ürünlerin üretilmesi, kalite veriminin yükseltilmesi, uygun koşullarda işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanmasıdır.

Hayvancılık

- ➔ Hayvanlara bakma, onları besiyeye alma ve pazarlama işidir.
- ➔ Çayırın geniş yer kapladığı yerler hayvancılık için elverişlidir.

Sanayi

- ➔ Maddeleri işlemek için kullanılan yöntem ve araçlar bütünüdür.
- ➔ Ulaşıma elverişli yerler fabrika kurmak için uygundur.

Madencilik

- ➔ Yer altındaki madenlerin araştırılması, çıkarılması ve işletilmesi ile ilgili teknik ve yöntemlerin tümüne madencilik denir.

Turizm

- ➔ Bir ülke veya bir bölgede turist çekmek için yapılan ekonomik, kültürel ve teknik çalışmaların tümüne turizm denir.

Hizmet

- ➔ Nüfusu fazla olan yerlerde sağlık, eğitim, ulaşım gibi hizmet sektörleri gelişmiştir.

ÇEVREMİZDEKİ MESLEKLER

- ➔ İnsanların geçimlerini sağlamak ve para kazanmak için yaptıkları uğraşa **meslek** denir.
- ➔ Çevremizde gördüğümüz meslekler istek ve ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıkmıştır.
- ➔ İnsanların istek ve ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaması mesleklerin çeşitlenmesini sağlamıştır.

Tarım ve Hayvancılığa Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Çiftçilik ve ziraat mühendisliği tarıma bağlı olarak gelişen mesleklerdir.
- ➔ Veterinerlik, besicilik, çobanlık, balıkçılık ve arıcılık hayvancılığa bağlı olarak gelişen mesleklerdir.

Sanayi ve Ticarete Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Gıda mühendisliği, fabrika işçiliği, tornacılık, makine teknisyenliği öne çıkan mesleklerdir.
- ➔ Uzun yol şoförlüğü ticarete bağlı olarak ortaya çıkan bir meslektir.

Madencilığe Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Maden mühendisliği, maden işçiliği ve sondaj teknikerliği gibi meslekler madencilığe bağlı olarak gelişen mesleklerdir.

Ormancılığa Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Orman mühendisliği, orman bekçiliği ve mobilyacılık gibi meslekler ormancılığa bağlı olarak gelişen mesleklerdir.

Turizme Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Turist rehberliği, tercümanlık, aşçılık ve otel işletmeciliği turizme bağlı gelişen mesleklerdir.

Hizmet Sektörüne Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

- ➔ Öğretmenlik, doktorluk, avukatlık ve terziçilik gibi meslekler hizmet sektörüne bağlı olarak gelişmiştir.

1.

Etkinlik

Yaşadığımız Yer ve Çevremizdeki Ekonomik Faaliyetler

Aşağıdaki verilen bilgilerin hangi kavramlara ait olduğunu boşluklara örnekteki gibi yazınız.

Sanayi

Ekonomik Faaliyet

Toprak

Küçükbaş Hayvancılık

Arıcılık

Akdeniz Bölgesi

Konya

Pamuk

Hizmet

Ticaret

Büyükbaş Hayvancılık

Marmara Bölgesi

Karadeniz Bölgesi

Zonguldak

Turizm

Erzurum - Kars

1. Üretim ve imalat işlerinden oluşan sektöre denir.

Sanayi

2. Taş kömürü açısından zengin olan şehrimizdir.

3. Çukurova'da en çok yetiştirilen ürünlerden biridir.

4. Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen şehridir.

5. Üç tarafı denizlerle çevrili, doğal ve tarihi güzelliklere sahip ülkemizde gelişen ekonomik faaliyettir.

6. Ülkemizde büyükbaş hayvancılığın yapıldığı yerlerden biridir.

7. Seracılığın en yaygın olduğu bölgedir.

8. Üretim, dağıtım ve tüketim arasındaki ilişkiyle ortaya çıkan faaliyettir.

9. Çay, fındık ve mısır üretiminin en yaygın olduğu bölgedir.

10. Yeryüzü şekillerinin engebeli olduğu dağlık kesimlerde bitki çeşitliliğinin fazla olmasıyla gelişen hayvancılık türüdür.

11. Karasal iklimin etkisiyle bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu iç kesimlerde yapılan hayvancılık türüdür.

12. Yaz yağışlarına bağlı olarak yapılan hayvancılık türüdür.

13. Ülkemizde sanayi faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı bölgedir.

14. Canlılara yaşama ortamı sağlayan yer kabuğunun yüzey bölümüne denir.

15. Eğitim, sağlık, ulaşım ve bankacılık gibi faaliyetlerin olduğu sektördür.

16. İhtiyaç fazlası ürünlerin başka insanlara satılmasına denir.

ÜNİTE ETKİN VE SORUMLUYUM

TOPLUMA HİZMET
EDENLER

YAŞADIĞIMIZ YERDE
YÖNETİM

TEMEL HAKLARIMIZ

BİZİ BİZ YAPAN
SEMBOLLER

GİRİŞ YAKINLARI

TOPLUMA HİZMET EDENLER

- ➔ Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşamakta olan ve temel çıkarlarını sağlamak amacıyla iş birliği yapan insanların tümüne **toplum** denir.
- ➔ Bütün ihtiyaçlarımızı kendi başımıza karşılamamız mümkün değildir.
- ➔ Bu yüzden bireyler arasında iş bölümü yapılması gerekmektedir.

- ➔ Toplumun temel ihtiyaçlarının karşılanmasında devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları görev almaktadır.
- ➔ Devlet, toplumsal ihtiyaçlarımızın karşılanmasından sorumludur.
- ➔ Devlet, vatandaşlarının ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilmek için kendine bağlı kurumlar kurarak bu kurumlar arasında iş bölümü yapmıştır.

Topluma Hizmet Eden Kurum ve Kuruluşlar

Sağlık Hizmetleri

- ➔ Sağlık kurumlarımız, insanların hastalıklardan korunması, hastaların tedavilerinin yapılması için kurulmuş kurumlardır.
- ➔ Ülkemizde sağlık kurumları Sağlık Bakanlığı ve ona bağlı hastaneler, sağlık araçları, dispanserler, tıp merkezleri, sağlık evleri, eczaneler ve aile hekimleridir.

Eğitim Hizmetleri

- ➔ Eğitim öğretim ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan kurumlardır.
- ➔ Eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlıdır.
- ➔ Eğitim kurumlarında hiçbir kişiye ve aileye ayrıcalık gösterilmez.
- ➔ Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği vardır.

Ulaşım Hizmetleri

- ➔ Ülkemizde belediyeler ulaşım hizmetleri vermektedir.
- ➔ Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ulaşım ihtiyacımızı karşılayan kurumlardır.
- ➔ Ülkemizde ulaşım alanında hizmet veren kurumlar T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bağlıdır.

Adalet Hizmetleri

- ➔ Ülke içindeki vatandaşların birbirleriyle ya da çeşitli kurumlarla anlaşmazlığa düşmelerinde haklarını arayabilmeleri için kurulmuş kurumlardır.
- ➔ Bu kurumlar Adli Mahkemeler, İdari Mahkemeler ve Yüksek Mahkemeler olarak gruplandırılmaktadır.

Güvenlik Hizmetleri

- ➔ Vatandaşların huzur içinde yaşamalarını sağlamak için ülke içinden veya ülke dışından gelebilecek her türlü tehlikeye karşı düzeni sağlamak için verilen hizmetlerdir.
- ➔ İçişleri Bakanlığı ve ona bağlı kurumlar güvenlik hizmetlerinden sorumludur.

Haberleşme ve İletişim Hizmetleri

- ➔ Teknolojinin gelişmesiyle haberleşme ve iletişim alanında önemli gelişmeler olmuştur.
- ➔ TRT, cep telefonları operatörleri, televizyon kanalları... haberleşme ve iletişim ihtiyaçlarımızı karşılayan ve iletişim alanında hizmet veren kurumlar T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bağlıdır.

E-Devlet Kapısı

- ➔ **E- devlet:** Vatandaşlara devlet tarafından verilen hizmetlerin elektronik ortamda sunulması demektir.
- ➔ E-devlet vatandaşlara işlerini sıra beklemeden hızlı ve kolay bir şekilde yapma imkânı sağlamaktadır.
- ➔ Ayrıca vergi, fatura ve harç gibi ödemeler E-devlet üzerinden kolay bir şekilde ödenebilmektedir.
- ➔ E-devlet üzerinden vatandaşlara; eğitim hizmetleri, sosyal güvenlik hizmetleri, sağlık ve kültür hizmetleri, yasal işlemler vb. hizmetler verilmektedir.

1.

Etkinlik

Topluma Hizmet Edenler

Aşağıda verilen kurum ve kuruluşları örnekteki gibi ilgili bölüme yazınız.

Hastaneler	Destekleme ve Yetiştirme Kursları	Aile Hekimliği
Halk Eğitim Merkezleri	Türk Silahlı Kuvvetleri	Cezaevleri
Adalet Bakanlığı	Anadolu Ajansı	T.C. Devlet Demiryolları
Jandarma	Sürücü Kursları	Türksat
TRT	Emniyet Müdürlüğü	Adliyeler
Karayolları Genel Müdürlüğü	Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü	Acil Servisler

SAĞLIK İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. *Hastaneler*
2. ....
3. ....

EĞİTİM İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ....
2. ....
3. ....

ADALET İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ....
2. ....
3. ....

ULAŞIM İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ....
2. ....
3. ....

GÜVENLİK İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ....
2. ....
3. ....

İLETİŞİM VE HABERLEŞME İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

1. ....
2. ....
3. ....

ÜNİTE BU DÜNYA HEPİMİZİN

İLETİŞİM VE ULAŞIMIN
TİCARETE ETKİSİ

GEÇMİŞTEN GELECEĞE
ARMAĞAN: ORTAK MİRAS

EKONOMİYE KATKIMIZ

BARIŞA GİDEN YOLCULUK

GİRİŞ YAYINLARI

EKONOMİYE KATKIMIZ

- ➔ Bir ülkenin bölgeleri arasında yetiştirilen ürünler ve üretim malları arasında mal ve ürün farklılıkları vardır.
- ➔ Bu durum ülkeler arasında ticaret kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- ➔ Bir ürünün ya da hizmetin alınması veya satılması yoluyla oluşan ekonomik etkinliklere **ticaret** denir.
- ➔ Ticaret; iç ve dış ticaret olmak üzere ikiye ayrılır.

İç Ticaret

- ➔ Ülke içerisinde yapılan ekonomik faaliyetlere **iç ticaret** denir.

Dış Ticaret

- ➔ Farklı ülkelerin birbirleriyle ticaret yapmasına **dış ticaret** denir.
- ➔ Ülkeler arasında yapılan bu ticaret ithalat ve ihracat kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İhracat

- ➔ Bir ülkenin ürettiği ürünlerin fazlasını başka ülkelere satmasına **ihracat** denir.

Baslıca İhraç Ettiğimiz Ürünler

- ➔ **Tarım Ürünlerimiz:** Pamuk, fındık, kuru incir, çekirdeksiz kuru üzüm, tütün, Antep fıstığı, çay, zeytin, kuru kayısı vb.
- ➔ **Hayvansal Ürünlerimiz:** Yün, deri, yumurta, canlı hayvan vb.
- ➔ **Madenlerimiz:** Krom, bakır, demir, tuz, çinko, bor madeni, manganez, cıva, mermer vb.

- ➔ **Dokuma ve Tekstil:** Pamuk ipliği, kumaş, hazır giyim, deri eşya, halı vb.
- ➔ **Sanayi Ürünleri:** Demir-çelik, otomobil, beyaz eşya, televizyon, mobilya, kimyasal ürünler, gübre, cam, seramik, çimento vb.

İthalat

- ➔ Bir ürünü, ham maddeyi veya hizmeti başka ülkeden satın alma işine **ithalat** denir.
- ➔ Ülkeler şu nedenlerden dolayı ithalat yaparlar:
  - ➔ Satın alınan ürün ya da ham madde o ülkede hiç üretilmiyor ya da bulunmuyor olabilir.
  - ➔ Var olan kaynakları ihtiyacı karşılayacak düzeyde olmayabilir.
  - ➔ Dışarıdan alındığında daha ucuza mal edilebilir ya da daha kârlı olabilir.

Baslıca İthal Ettiğimiz Ürünler

- ➔ Petrol ve petrol ürünleri (İlk sırada yer alır.)
- ➔ Makina ve ulaştırma araçları
- ➔ Elektronik cihazlar (Cep telefonu, bilgisayar ve parçaları, fotokopi makinesi, faks, televizyon, müzik sistemleri, elektronik oyuncaklar gibi)
- ➔ Demir - çelik ürünleri, taş kömürü, alüminyum, fosfat, kimyasal maddeler, ilaç, optik aletler
- ➔ Lüks tüketim maddeleri (Otomobil, giysi, süs eşyaları, mobilya, dekorasyon malzemeleri gibi)
- ➔ Kahve, muz, pirinç gibi tarım ürünleri vb.

İLETİŞİM VE ULAŞIMIN TİCARETE ETKİSİ

- ➔ Yolcuların, malların veya çeşitli ürünlerin bir yerden başka bir yere taşınması veya ulaştırılmasına **ulaşım** denir.
- ➔ Ulaşımın güvenli ve hızlı bir şekilde yapılması, taşınan ürünlerin zarar görmeden ve bozulmadan yerine ulaştırılmasını sağlamaktadır.
- ➔ Bu da uluslararası ticarete ulaşım teknolojisinin önemini daha da arttırmaktadır.
- ➔ Ulaşım teknolojileri sayesinde insanların ihtiyaç duydukları ürünler bir ülkeden başka bir ülkeye kısa zamanda ulaşabilmektedir.
- ➔ Teknolojinin gelişmesiyle birlikte uluslararası ticarete alıcı ve satıcı kısa bir süre içerisinde iletişime geçebilmektedir. Bu durum ticareti canlandırmaktadır.
- ➔ Televizyon ve Genel Ağ, üretilen ürünlerin reklamının yapılması için kullanılır.

1.
Etkinlik

Ekonomiye Katkımız-İletişim ve Ulaşımın Ticarete Etkisi

Aşağıda boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

Ulaşım

Bir nesnenin veya kişinin bulunduğu yerden farklı bir yere aktarılmasına denir.

1 Ulaşım

İç
Ticaret

Üretilen mal ve hizmetlerin belirli bir ücret karşılığında kullanıcılara ulaştırılmasını sağlayan alım-satım faaliyetlerinin tümüdür.

2

İthalat

Kişiler arasında, düşünce, bilgi ve haberlerin, akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasına denir.

3

İletişim

Bir malın veya hizmetin yabancı ülkelere döviz karşılığında satılmasına denir.

4

İhracat

Mal ve hizmetlerin üretim, tanıtım, satış, sigorta, dağıtım ve ödeme işlemlerinin bilgisayar ağları üzerinden yapılmasına denir.

5

Elektronik
Ticaret

Ticaretin, bir ülkenin kendi iç pazarlarına yönelik olarak yapılmasına denir.

6

Ticaret

Başka ülkelerde üretilmiş malların, alıcılar tarafından satın alınmasıdır.

7

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.girisayinlari.com | girisayinlari@gmail.com

